

32003L0055

15.7.2003

URADNI LIST EVROPSKE UNIJE

L 176/57

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA 2003/55/ES**z dne 26. junija 2003****o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 98/30/ES**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 47(2), člena 55 in člena 95 Pogodbe,

ob upoštevanju predlogov Komisije ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽²⁾,

po posvetu z Odborom regij,

v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 98/30/ES z dne 22. junija 1998 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom ⁽⁴⁾ je pomemben korak k oblikovanju notranjega trga s plinom.

(2) Izkušnje pri izvajanju te direktive kažejo prednosti, ki so lahko rezultat notranjega trga s plinom, kot so večja učinkovitost, znižanje cen, višji standardi storitev in večja konkurenčnost. Kljub temu pa še ostajajo večje pomanjkljivosti in možnosti za izboljšanje delovanja trga, zlasti so potrebne konkretne določbe, s katerimi bi zagotovili enake konkurenčne pogoje in zmanjšali tveganje glede prevladujočega položaja na trgu ter plenilskega obnašanja, zagotovili nepristranske tarife za prenos in distribucijo z dostopom do omrežja na osnovi tarif, ki so objavljene pred začetkom njihove veljavnosti, in zaščitili pravice malih, ranljivih odjemalcev.

(3) Evropski Svet je na svoji seji v Lizboni 23. in 24. marca 2000 pozval k hitremu izvajanju ukrepov za vzpostavitev notranjega trga tako v elektroenergetskem kakor tudi v plinskem sektorju in pospešitev liberalizacije teh sektorjev, z namenom doseči popolnoma operativen notranji trg. Evropski parlament je v svoji resoluciji z dne 6. julija 2000 o drugem poročilu Komisije o stanju liberalizacije energetskih trgov Komisijo zaprosil, naj sprejme podroben časovni razpored uresničevanja natančno opredeljenih ciljev za postopno toda popolno liberalizacijo energetskega trga.

(4) Svobosčine, ki jih Pogodba zagotavlja evropskim državljanom – prost pretok blaga, svoboda opravljanja storitev in svoboda ustanavljanja – so možne le na popolnoma odprtem trgu, ki vsem odjemalcem omogoča svobodno izbiro dobaviteljev in vsem dobaviteljem, da svoje proizvode svobodno dobavijo svojim odjemalcem.

(5) Zaradi pričakovane povečane odvisnosti pri porabi zemeljskega plina bi bilo treba pretehtati pobude in ukrepe za pospešitev vzajemnih dogovorov o dostopu do omrežja tretjih držav in povezovanju trgov.

(6) Glavne ovire na poti k popolnoma delujočemu in konkurenčnemu notranjemu trgu med drugim zadevajo vprašanje dostopa do omrežja, dostopa do skladišč, vprašanje postavitve cen, usklajenega delovanja omrežij in razlik med državami članicami v stopnji odprtosti trgov.

(7) Za dobro delovanje konkurence je nujen nepristranski in pregleden dostop do omrežja, ki bo na voljo za primerno ceno.

(8) Za vzpostavitev notranjega trga s plinom je bistvenega pomena nepristranski dostop do omrežja upravljavcev prenosnega in distribucijskega omrežja. Upravljavec prenosnega ali distribucijskega omrežja je lahko eno ali več podjetij.

(9) Če je podjetje plinskega gospodarstva, ki opravlja dejavnosti prenosa, distribucije in skladiščenja plina ali utekočinjenega zemeljskega plina (UZP), po svoji pravni obliki

⁽¹⁾ UL C 240 E, 28.8.2001, str. 60 in UL C 227 E, 24.9.2002, str. 393.

⁽²⁾ UL C 36, 8.2.2002, str. 10.

⁽³⁾ Mnenje Evropskega parlamenta z dne 13. marca 2002 (UL C 47 E, 27.2.2003, str. 367), Skupno stališče Sveta z dne 3. februarja 2003 (UL C 50 E, 4.3.2003, str. 36) in Sklep Evropskega parlamenta z dne 4. junija 2003 (še ni bil objavljen v Uradnem listu).

⁽⁴⁾ UL L 204, 21.7.1998, str. 1.

ločeno od podjetij za proizvodnjo in/ali dobavo plina, so lahko imenovani upravljavci omrežij ista podjetja, ki so lastniki infrastrukture.

- (10) Primerno je, da v primeru vertikalno integriranih podjetij prenosne in distribucijske sisteme upravljajo organizacijskopravno ločene pravne ali fizične osebe, da se zagotovi učinkovit in nepristranski dostop do omrežja. Komisija bi morala oceniti ukrepe z enakim učinkom, ki jih pripravijo države članice za uresničitev cilja te zahteve, in pripraviti predloge za spremembo pričujoče direktive.

Primerno je tudi, da imajo upravljavci prenosnega in distribucijskega omrežja dejansko pravico soodločanja o sredstvih, ki so potrebna za vzdrževanje, obratovanje in razvoj omrežja, če so lastniki in upravljavci navedenih sredstev vertikalno integrirana podjetja.

Kljub temu je treba razlikovati med organizacijskopравnim ločevanjem in ločevanjem lastništva. Organizacijskopравno ločevanje ne pomeni spremembe lastništva nad sredstvi in nikakor ne preprečuje uporabe podobnih ali enakih pogojev zaposlovanja v celotnem vertikalno integriranem podjetju. Vendar je treba z organizacijskimi ukrepi glede neodvisnosti tistih, ki so odgovorni za sprejemanje odločitev, zagotoviti nepristranski postopek sprejemanja odločitev.

- (11) Da bi države članice majhna distribucijska podjetja lahko razbremenile nesorazmerne finančne in administrativne obremenitve, bi morale imeti možnost, kjer je to potrebno, da takšna podjetja oprostito zahtev po organizacijskopравnem ločevanju distribucije.

- (12) Da bi države članice in, kjer to ustreza, nacionalni regulativni organi podjetjem plinskega gospodarstva s sedežem v državi članici olajšali sklenitev pogodb o dobavi plina upravičenim odjemalcem v drugi državi članici, bi si morali prizadevati za bolj homogene pogoje in enako raven upravičenosti za celoten notranji trg.

- (13) Učinkovita pravna ureditev, ki jo izvaja eden ali več nacionalnih regulativnih organov, je pomemben dejavnik pri zagotavljanju nepristranskega dostopa do omrežja. Države članice podrobno določijo funkcije, pristojnosti in upravna pooblastila regulativnih organov. Pomembno je, da imajo regulativni organi v vseh državah članicah enak minimalen sklop pristojnosti. Takšni organi bi morali biti pristojni za določanje in potrditev tarif ali vsaj metodologij za izračun tarif za prenos in distribucijo ter tarif za dostop do naprav za oskrbo z utekočinjenim zemeljskim plinom (UZP).

Da bi se izognili negotovostim in dragim ter dolgotrajnim sporom, je treba tarife objaviti pred začetkom njihove veljavnosti.

- (14) Komisija je izrazila svoj namen, da imenuje skupino evropskih regulatorjev za električno energijo in plin, ki bi bila primeren svetovalni mehanizem za pospešitev sodelovanja in usklajevanje med nacionalnimi regulativnimi organi, z namenom pospešiti razvoj notranjega trga z električno energijo in plinom in prispevati v vseh državah članicah k doslednemu izvajanju določb iz te direktive, Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2003/54/ES z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo ⁽¹⁾ in Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1228/2003 z dne 26. junija 2003 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije ⁽²⁾.

- (15) Da bi vsem akterjem na trgu, vključno z novimi udeleženci, omogočili učinkovit dostop do trga, so potrebni nepristranski izravnalni mehanizmi, ki odražajo stroške. Takoj ko bo trg s plinom dovolj likviden, bi bilo to treba doseči z vzpostavitvijo preglednih, tržno zasnovanih mehanizmov za oskrbo in nabavo plina, ki jih narekujejo zahteve po izravnavi. Če takšnega likvidnega trga ni, bi morali nacionalni regulativni organi odigrati aktivno vlogo pri zagotavljanju, da bodo izravnalne tarife nepristranske in da bodo odražale stroške. Hkrati bi bilo treba predvideti ustrezne spodbude, s katerimi bi uravnotežili dovajanje in odjem plina ter preprečili ogrožanje sistema.

- (16) Nacionalni regulativni organi naj bi določali ali potrdili tarife ali metodologije za njihov izračun na podlagi predloga upravljavca prenosnega omrežja, enega ali več upravljavcev distribucijskega omrežja ali upravljavca terminala za utekočinjeni zemeljski plin, oziroma na podlagi predloga, o katerem se ti upravljavci dogovorijo z uporabniki omrežja. Pri izvajanju teh nalog naj bi nacionalni regulativni organi zagotovili, da bodo tarife za prenos in distribucijo nepristranske in da bodo odražale stroške, ter pri tem upoštevali mejne stroške omrežja, ki se jim je dolgoročno mogoče izogniti z ukrepi na področju uravnavanju povpraševanja.

- (17) Zaradi poštenosti, konkurenčnosti in posredno tudi zaradi odpiranja novih delovnih mest bi morale za vso industrijo in trgovino v Skupnosti, skupaj z malimi in srednje velikimi podjetji, ter za vse državljane Skupnosti kar najhitreje veljati vse ugodnosti notranjega trga, ki so rezultat večje učinkovitosti, ki jo uživajo podjetja.

⁽¹⁾ UL L 176, 15.7.2003, str. 37.

⁽²⁾ UL L 176, 15.7.2003, str. 1.

- (18) Odjemalci plina naj bi imeli možnost proste izbire dobavitelja. Vendar se je treba vzpostavitev notranjega trga s plinom lotiti postopoma in hkrati določiti skrajni rok, da bi omogočili prilagoditev podjetij plinske dejavnosti in zagotovili uvedbo ustreznih ukrepov ter sistemov za zaščito interesov odjemalcev in jim zagotovili stvarno in dejansko pravico do izbire dobavitelja.
- (19) Postopno odpiranje trgov konkurenci naj bi kar najhitreje odpravilo razlike med državami članicami. Pri izvajanju te direktive bi bilo treba zagotoviti preglednost in zanesljivost.
- (20) Direktiva 98/30/ES prispeva k dostopu do skladišč, ki so sestavni del plinskega sistema. Glede na izkušnje, pridobljene pri vzpostavitvi notranjega trga, bi bilo treba za pojasnitev določb o dostopu do skladišč in sistemskih storitev sprejeti dodatne ukrepe.
- (21) Skladiščni objekti so eden od bistvenih načinov za izpolnjevanje obveznosti javnih storitev kot je zanesljivost oskrbe. To pa ne sme voditi k izkrivljanju konkurence ali pristranskosti pri dostopu do skladišč.
- (22) Sprejeti bi bilo treba nadaljnje ukrepe, s katerimi bi zagotovili pregledne in nepristranske tarife za dostop do omrežja. Navedene tarife bi naj brez razlikovanja veljale za vse uporabnike. Če se skladiščni objekti, skladiščna kapaciteta plinovoda ali sistemske storitve koristijo na dovolj konkurenčnem trgu, se dostop lahko dovoli na podlagi preglednih in nepristranskih tržnih mehanizmov.
- (23) Zaradi zanesljivosti oskrbe bi bilo treba spremljati ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem v posamezni državi članici, spremljanju pa naj bi sledilo poročilo o razmerah na ravni Skupnosti, upoštevajoč pri tem zmogljivost medsebojnih povezav med območji. Takšno spremljanje naj bi se izvedlo dovolj zgodaj, da bi omogočilo sprejetje ustreznih ukrepov, če bi bila zanesljivost oskrbe ogrožena. Izgradnja in vzdrževanje potrebne omrežne infrastrukture, vključno z zmogljivostjo medsebojnih povezav, bi morala prispevati k zagotavljanju nemotene oskrbe s plinom.
- (24) Države članice bi morale ob upoštevanju zahtev glede potrebne kakovosti poskrbeti za to, da bi bioplinu, plinu, pridobljenemu iz biomase, ali drugim vrstam plina zagotovile nepristranski dostop do plinskega omrežja, pod pogojem, da je takšen dostop trajno združljiv s tehničnimi pravili in varnostnimi standardi. S pravili in standardi, pri katerih bi upoštevali tudi kemične lastnosti plinov, naj bi zagotovili, da je te pline tehnično mogoče vnašati in jih varno prenašati prek omrežja zemeljskega plina.
- (25) Dolgoročne pogodbe še naprej ostajajo pomemben element pri oskrbi držav članic s plinom in ohranili naj bi jih kot eno od možnosti, ki so na voljo dobaviteljem plina, če ne razvrednotijo ciljev te direktive in so združljive s Pogodbo, vključno s predpisi o konkurenci. Zato jih je pri treba upoštevati pri načrtovanju oskrbe in transportnih zmogljivosti podjetij plinskega gospodarstva.
- (26) Da bi ohranile visoka merila javnih storitev v Skupnosti, morajo države članice Komisijo redno obveščati o vseh sprejetih ukrepih za uresničitev ciljev te direktive. Komisija naj bi objavila redna poročila, v katerih bi analizirala ukrepe, sprejete na nacionalni ravni, za izpolnitev ciljev v zvezi z javnimi storitvami, in primerjala njihovo učinkovitost, da bi lahko pripravila priporočila v zvezi z ukrepi za doseganje visokih standardov javnih storitev, ki jih bo treba sprejeti na nacionalni ravni.
- Države članice bi morale odjemalcem zagotoviti, da bodo ob priključitvi na plinski sistem obveščeni o svojih pravicah do oskrbe z zemeljskim plinom določene kakovosti po primernih cenah. Ukrepi, ki jih države članice sprejmejo za zaščito končnih odjemalcev, se lahko razlikujejo glede na to, ali so odjemalci gospodinjstva ali mala ter srednje velika podjetja.
- (27) Spoštovanje obveznosti javnih storitev je osnovna zahteva te direktive, in pomembno je, da direktiva določa skupne minimalne standarde, ki jih spoštujejo vse države članice, pri čemer so upoštevani cilji glede zaščite odjemalcev, zanesljivosti oskrbe, varstva okolja in enakovrednih ravni konkurenčnosti v vseh državah članicah. Pomembno je, da je mogoče obveznosti javnih storitev razlagati na nacionalni osnovi in pri tem upoštevati nacionalne okoliščine ter zakonodajo Skupnosti.
- (28) Ukrepi, ki jih države članice izvajajo za uresničitev ciljev glede ekonomske in socialne kohezije, lahko med drugim vključujejo zlasti zagotavljanje ustreznih ekonomskih spodbud z uporabo vseh obstoječih nacionalnih orodij in orodij Skupnosti, kjer to ustreza. Takšna orodja lahko zajemajo mehanizme odgovornosti za jamstvo potrebnih investicij.
- (29) Če ukrepi, ki jih države članice sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev, predstavljajo državno pomoč po členu 87(1) Pogodbe, morajo države članice o tem obvestiti Komisijo v skladu s členom 88(3) Pogodbe.

(30) Ker cilja predlagane dejavnosti in sicer vzpostavitev v celoti delujočega notranjega trga s plinom, na katerem bi prevladovala poštena konkurenca, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in ker se ta cilj zaradi obsega in učinkov predlagane dejavnosti lahko bolje doseže na ravni Skupnosti, Skupnost lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti in sorazmernosti v skladu s členom 5 Pogodbe. Skladno z načelom sorazmernosti, kakor je določeno v navedenem členu, ta sklep ne prekorači obsega, potrebnega za doseganje navedenega cilja.

(31) Glede na izkušnje, pridobljene pri izvajanju Direktive Sveta 91/296/EGS z dne 31. maja 1991 o tranzitu zemeljskega plina po omrežjih ⁽¹⁾, je treba sprejeti ukrepe za zagotovitev homogenih in nepristranskih režimov dostopa na področju prenosa, vključno s čezmejnimi pretoki plina med državami članicami. Zaradi zagotovitve homogenih pogojev za dostop do plinskega omrežja tudi v primeru tranzita naj se navedeno direktivo razveljavi, brez da bi to vplivalo na kontinuiteto pogodb, sklenjenih v skladu z navedeno direktivo. Razveljavitev Direktive 91/296/EGS naj ne bi preprečevala sklenitve dolgoročnih pogodb v prihodnosti.

(32) Glede na obseg sprememb Direktive 98/30/ES in zaradi jasnosti ter racionalizacije je željeno, da se zadevne določbe ponovno oblikujejo.

(33) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih zlasti priznava Listina Evropske unije o temeljnih pravicah.

(34) Ukrepi, ki so nujni za izvajanje te direktive, naj bi bili sprejeti v skladu s Sklepom Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil ⁽²⁾ –

organiziranja in delovanja sektorja zemeljskega plina, dostop do trga, merila in postopke, ki se uporabljajo pri izdaji energetskih dovoljenj za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina in obratovanje sistemov.

2. Pravila, ki jih ta direktiva določa za zemeljski plin, skupaj z utekočinjenim zemeljskim plinom (UZP), prav tako veljajo za bioplin in plin, pridobljen iz biomase, ali druge vrste plinov, če je takšne pline tehnično mogoče varno vbrizgati in prenašati prek sistema zemeljskega plina.

Člen 2

Opredelitve

V tej direktivi:

1. „podjetje plinskega gospodarstva“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja vsaj eno od naslednjih dejavnosti: pridobivanje, prenos, distribucija, dobava, nakup ali skladiščenje zemeljskega plina, skupaj z LNG, in je odgovorna za komercialne, tehnične in/ali vzdrževalne naloge, povezane s temi dejavnostmi, vendar ne sme vključevati končnih odjemalcev;
2. „pridobivalno cevovodno omrežje“ pomeni cevovod ali omrežje, uporabljeno in/ali zgrajeno kot del projekta za pridobivanje nafte ali plina ali se uporablja za prenos zemeljskega plina od enega ali več takih projektov do obrata za pripravo ali terminala ali do končnega obalnega pristajalnega terminala;
3. „prenos“ pomeni transport zemeljskega plina po visokotlačnem plinovodnem omrežju z namenom dostave odjemalcem, vendar ne po pridobivalnem cevovodnem omrežju in ne vključuje dobave;
4. „upravljavec prenosnega omrežja“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnosti prenosa in je odgovorna za obratovanje prenosnega omrežja, zagotavljanje njegovega vzdrževanja in po potrebi za razvoj le-tega na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kjer to ustreza, in za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti omrežja za zadovoljitev razumnih potreb po transportu plina;
5. „distribucija“ pomeni transport zemeljskega plina po lokalnih ali regionalnih plinovodnih omrežjih z namenom oskrbe odjemalcev, vendar ne vključuje dobave;
6. „upravljavec distribucijskega omrežja“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki izvaja dejavnosti distribucije in je odgovorna za obratovanje distribucijskega omrežja, zagotavljanje njegovega vzdrževanja in po potrebi za razvoj le-tega na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi omrežji, kjer to ustreza, in za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti omrežja za zadovoljitev razumnih potreb po distribuciji plina;

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

PODROČJE UPORABE IN OPREDELITVE

Člen 1

Področje uporabe

1. Ta direktiva določa skupna pravila za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina. Določa pravila glede

⁽¹⁾ UL L 147, 12.6.1991, str. 37. Direktiva, kakor je bila nazadnje spremenjena z Direktivo Komisije 95/49/ES (UL L 233, 30.9.1995, str. 86).

⁽²⁾ UL L 184, 17.7.1999, str. 23.

7. „dobava“ pomeni prodajo odjemalcem, skupaj z nadaljnjo prodajo zemeljskega plina, skupaj z UZP;
8. „dobavitelj“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki izvaja dobavo;
9. „skladišče“ pomeni objekt za skladiščenje zemeljskega plina, ki je v lasti in/ali ga upravlja podjetje plinskega gospodarstva, skupaj z delom obrata za UZP, ki se uporablja za skladiščenje, razen tistega dela, ki je namenjen dejavnostim pridobivanja, in razen objektov, ki so rezervirani izključno za upravljavce prenosnega omrežja in izvajanje njihovih dejavnosti;
10. „upravljevec skladišča“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnosti skladiščenja in je odgovorna za upravljanje z objekti za skladiščenje;
11. „obrat za UZP“ pomeni terminal, ki se uporablja za utekočinjanje zemeljskega plina, ali uvoz, raztovarjanje, skladiščenje in ponovno uplinjanje utekočinjenega zemeljskega plina (UZP) in vključuje sistemske storitve in prehodna skladišča, ki so nujni pri postopku ponovnega uplinjanja in kasnejšem dovajanju plina v prenosno omrežje, vendar ne sme vključevati nobenega dela terminalov za UZP, ki se uporablja za skladiščenje;
12. „upravljevec obrata za UZP“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki izvaja dejavnosti utekočinjanja zemeljskega plina ali dejavnosti uvoza, raztovarjanja in ponovnega uplinjanja UZP, in je odgovorna za upravljanje z obratom za UZP;
13. „sistem“ pomeni prenosno omrežje, distribucijsko omrežje, obrat za UZP in/ali skladišče, ki so v lasti in/ali jih upravlja podjetje plinskega gospodarstva, skupaj s skladiščno kapaciteto plinovoda in njenimi objekti, ki opravljajo sistemske storitve, ter s tistimi objekti povezanih podjetij, ki so potrebni za zagotavljanje dostopa do prenosa, distribucije in UZP;
14. „sistemske storitve“ pomenijo vse storitve, ki so nujne za zagotavljanje dostopa do in obratovanje prenosnih in/ali distribucijskih omrežij in/ali obratov za UZP in/ali skladišč, skupaj z izravnavo obremenitve in mešanjem, vendar ne vključujejo objektov, ki so rezervirani izključno za upravljavce prenosnega omrežja in izvajanje njihovih dejavnosti;
15. „skladiščna kapaciteta plinovoda“ pomeni skladiščenje plina s kompresijo v prenosnih in distribucijskih omrežjih, vendar ne vključuje naprav, ki so rezervirane za upravljavce prenosnega omrežja in izvajanje njihovih dejavnosti;
16. „povezano omrežje“ pomeni več omrežij, ki so povezana drugo z drugim;
17. „povezovalni plinovod“ pomeni prenosni plinovod, ki prečka ali povezuje meje dveh držav članic izključno zaradi povezave nacionalnih prenosnih omrežij teh držav članic;
18. „neposredni plinovod“ pomeni plinovod zemeljskega plina, ki dopolnjuje povezano omrežje;
19. „integrirano podjetje plinskega gospodarstva“ pomeni vertikalno ali horizontalno integrirano podjetje;
20. „vertikalno integrirano podjetje“ pomeni podjetje ali skupino podjetij plinskega gospodarstva, katerih vzajemno povezavo določa člen 3(3) Uredbe Sveta (EGS) št. 4064/89 z dne 21. decembra 1989 o nadzoru nad koncentracijami podjetij ⁽¹⁾ in kjer zadevno podjetje/skupina izvaja vsaj eno od dejavnosti prenosa, distribucije, UZP ali skladiščenja in vsaj eno od dejavnosti pridobivanja ali dobave zemeljskega plina;
21. „horizontalno integrirano podjetje“ pomeni podjetje, ki izvaja vsaj eno od dejavnosti pridobivanja, prenosa, distribucije, dobave ali skladiščenja zemeljskega plina in neplinsko dejavnost;
22. „povezano podjetje“ pomeni hčerinska podjetja v smislu člena 41 Sedme direktive Sveta 83/349/EGS z dne 13. junija 1983 o konsolidiranih računovodskih izkazih ⁽²⁾, ki temelji na členu 44(2)(g) ⁽²⁾ Pogodbe, in/ali povezana podjetja v smislu člena 33(1) navedene direktive in/ali podjetja, ki pripadajo istim delničarjem;
23. „uporabnik omrežja“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki napaja omrežje ali kateremu se dobavlja prek omrežja;
24. „odjemalec“ pomeni trgovca ali končnega odjemalca zemeljskega plina ali podjetje plinskega gospodarstva, ki kupuje zemeljski plin;
25. „gospodinjski odjemalec“ pomeni odjemalca, ki kupuje zemeljski plin za svojo lastno rabo v gospodinjstvu;
26. „negospodinjski odjemalec“ pomeni odjemalca, ki kupuje zemeljski plin, ki ni namenjen za rabo v lastnem gospodinjstvu;
27. „končni odjemalec“ pomeni odjemalca, ki kupuje zemeljski plin za svojo lastno rabo;
28. „upravičeni odjemalec“ pomeni odjemalca, ki lahko kupuje plin od dobavitelja po lastni izbiri v smislu člena 23 te direktive;

⁽¹⁾ Naslov Direktive 83/349/EGS je prilagojen zaradi upoštevanja preštevilčenja členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v skladu s členom 12 Amsterdamske pogodbe; prvotni sklic se je nanašal na člen 54(3)(g).

⁽²⁾ UL L 395, 30.12.1989, str. 1. Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (ES) št. 1310/97 (UL L 180, 9.7.1997, str. 1).

⁽²⁾ UL L 193, 18.7.1983, str. 1. Direktiva, kakor je bila nazadnje spremenjena z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2001/65/ES (UL L 283, 27.10.2001, str. 28).

29. „trgovec na debelo“ pomeni pravno ali fizično osebo razen upravljavcev prenosnega in upravljavcev distribucijskega omrežja, ki kupuje zemeljski plin za nadaljnjo prodajo znotraj ali zunaj omrežja, kjer ima sedež;
30. „dolgoročno načrtovanje“ pomeni dolgoročno načrtovanje oskrbovalnih in transportnih zmogljivosti podjetij plinskega gospodarstva za zadostitev povpraševanja po zemeljskem plinu iz sistema, z namenom zagotoviti raznolike dobavne vire in zanesljivo oskrbo odjemalcev;
31. „nastajajoči trg“ pomeni državo članico, v kateri je bila prva trgovska dobava v okviru prve dolgoročne pogodbe za oskrbo z zemeljskim plinom izvršena pred manj kot 10 leti;
32. „varnost“ pomeni zanesljivost dobave in oskrbe z zemeljskim plinom ter tehnično varnost;
33. „nova infrastruktura“ pomeni infrastrukturo, ki ni bila dokončana do začetka veljavnosti te direktive.

POGLAVJE II

SPLOŠNA PRAVILA ZA ORGANIZACIJO SEKTORJA

Člen 3

Obveznosti javnih storitev in varstvo potrošnikov

1. Države članice zagotavljajo na podlagi svoje institucionalne organiziranosti in z obveznim upoštevanjem načela subsidiarnosti, da bodo podjetja plinskega gospodarstva brez poseganja v odstavek 2 delovala skladno s pravili te direktive za doseg konkurenčnega, zanesljivega in trajnostno okolju ustreznega trga z zemeljskim plinom in da ne bodo razlikovale med temi podjetji glede pravic ali obveznosti.

2. Ob popolnem upoštevanju ustreznih določb Pogodbe, zlasti člena 86, lahko države članice v splošnem gospodarskem interesu naložijo podjetjem, ki delujejo v plinskem sektorju, obveznosti javnih storitev, ki se lahko nanašajo na varnost, skupaj z zanesljivostjo oskrbe, na rednost, kakovost in ceno oskrbe in na varovanje okolja, skupaj z učinkovito rabo energije in varstvom podnebja. Take obveznosti morajo biti jasno določene, pregledne, nepristranske in preverljive in morajo plinskim družbam EU zagotavljati enak dostop do nacionalnih odjemalcev. V zvezi z zanesljivostjo oskrbe, učinkovito rabo energije/uravnavanjem povpraševanja in za uresničitev okoljskih ciljev, navedenih v tem odstavku, lahko države članice uvedejo dolgoročno načrtovanje in pri tem upoštevajo možnost želje tretjih strank za dostop do omrežja.

3. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da zaščitijo končne odjemalce in zagotovijo visoko raven varstva potrošnikov in poskrbijo zlasti za ustrezne nadzorne ukrepe za zaščito ranljivih odjemalcev, skupaj z ustreznimi ukrepi, ki pomagajo preprečiti njihov odklop. V tej zvezi lahko sprejmejo ustrezne ukrepe za zaščito odjemalcev, ki so priključeni na plinsko omrežje v odmaknjenih območjih. Države članice lahko imenujejo zasilnega dobavitelja odjemalcem, ki so priključeni na plinsko omrežje. Zagotoviti morajo visoko raven varstva potrošnikov, zlasti glede preglednosti splošnih pogodbenih pogojev, splošnih informacij in mehanizmov za reševanje sporov. Države članice morajo upravičenim odjemalcem zagotoviti dejansko možnost zamenjave dobavitelja. Vsaj kar zadeva gospodinjske odjemalce, morajo ti ukrepi vključevati tudi ukrepe, navedene v Prilogi A.

4. Države članice uvedejo ustrezne ukrepe za izpolnitev ciljev glede socialne in gospodarske kohezije, varstva okolja, ki lahko vključujejo sredstva za boj proti spremembam podnebja, in zanesljivosti oskrbe. Ti ukrepi lahko zlasti zajemajo zagotavljanje zadostnih ekonomskih spodbud z uporabo, kjer to ustreza, vseh obstoječih nacionalnih orodij in orodij Skupnosti za vzdrževanje in gradnjo potrebne omrežne infrastrukture, skupaj z zmogljivostmi za medsebojno povezovanje.

5. Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile določb iz člena 4 v zvezi z distribucijo, če bi uporaba teh določb pravno ali dejansko ovirala izpolnjevanje obveznosti, ki so naložene podjetjem plinskega gospodarstva v splošnem gospodarskem interesu, in če razvoj trgovanja ni prizadet do take mere, ki bi bil v nasprotju z interesi Skupnosti. Interesi Skupnosti vključujejo med drugim konkurenco v zvezi z upravičenimi odjemalci, skladno s to direktivo in členom 86 Pogodbe.

6. Države članice morajo pri izvajanju te direktive obveščati Komisijo o vseh ukrepih, ki jih sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev, vključno z varstvom potrošnikov in okolja, in o njihovem možnem vplivu na nacionalno in mednarodno konkurenco, ne glede na to, ali je zaradi takšnih ukrepov potrebno odstopanje od določb te direktive ali ne. Komisijo nato vsaki dve leti obveščajo o kakršnih koli spremembah takšnih ukrepov, ne glede na to, ali je zaradi tega potrebno odstopanje od te direktive ali ne.

Člen 4

Postopek za izdajo dovoljenj

1. V okoliščinah, ko se za gradnjo ali obratovanje objektov za zemeljski plin zahteva dovoljenje (npr: licenca, energetska dovoljenje, koncesija, soglasje ali odobritev), države članice ali pristojni organ, ki ga te imenujejo, izdajo energetska dovoljenja za gradnjo in/ali obratovanje takih naprav, plinovodov in s temi

povezane opreme na svojem ozemlju, skladno z odstavki od 2 do 4. Države članice ali pristojni organ, ki ga imenujejo, lahko na isti podlagi izdajo dovoljenja za dobavo zemeljskega plina in za trgovce na debelo

2. Države članice, ki imajo sistem energetskih dovoljenj, določijo objektivna in nepristranska merila, ki jih mora izpolnjevati podjetje, ki zaprosi za energetsko dovoljenje za gradnjo in/ali upravljanje naprav za zemeljski plin ali za dovoljenje za oskrbo z zemeljskim plinom. Nepristranska merila in postopki za izdajo energetskih dovoljenj so javni.

3. Države članice zagotovijo, da je prosilec obveščen o razlogih zavrnitve vloge za pridobitev dovoljenja ter da so razlogi za to objektivni in nepristranski. Razloge za takšno zavrnitev morajo poslati Komisiji v vednost. Države članice uvedejo postopek, ki prosilcu omogoča pritožbo zoper tako zavrnitev.

4. Za razvoj novooskrbovanih območij in za učinkovito obratovanje nasploh ter brez poseganja v člen 24 lahko države članice zavrnejo izdajo nadaljnjega energetskega dovoljenja za gradnjo in obratovanje distribucijskih plinovodnih omrežij na določenem območju, potem ko so takšna omrežja zgrajena ali se nameravajo graditi na tem območju in če obstoječa ali načrtovana zmogljivost ni dovolj izkoriščena.

Člen 5

Spremljanje zanesljivosti oskrbe

Države članice zagotovijo spremljanje zanesljivosti oskrbe. Če države članice to ocenijo kot primerno, lahko to nalogo zaupajo regulativnemu organu iz člena 25(1). Spremljanje mora zlasti pokrivati ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem na nacionalnem trgu, raven predvidenega povpraševanja v prihodnosti in razpoložljive zaloge, predvidene dodatne zmogljivosti, ki se načrtujejo ali gradijo, kakovost in raven vzdrževanja omrežij, kakor tudi ukrepe ob konični obremenitvi in izpadu enega ali več dobaviteljev. Pristojni organi morajo vsako leto najpozneje do 31. julija objaviti poročilo s pregledom ugotovitev, ki so rezultat spremljanja teh vprašanj, in kakršne koli sprejete ali predvidene ukrepe, ki zadevajo ta vprašanja, ter poročilo takoj poslati Komisiji.

Člen 6

Tehnična pravila

Države članice zagotovijo, da so tehnična varnostna merila določena in da so izdelana ter javnosti dostopna tehnična pravila, ki določajo minimalne tehnične projektne in obratovalne zahteve za priključitev na omrežje obratov za UZP, skladišč, drugih prenosnih in distribucijskih omrežij ter neposrednih plinovodov. Ta tehnična pravila zagotavljajo skladno delovanje omrežij in morajo biti objektivna ter nepristranska. Sporočiti jih je treba

Komisiji, skladno s členom 8 Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 98/34/ES z dne 22. junija 1998 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov ⁽¹⁾.

POGLAVJE III

PRENOS, SKLADIŠČENJE IN UZP

Člen 7

Imenovanje upravljavcev sistemov

Države članice imenujejo ali zahtevajo od podjetja plinskega gospodarstva, ki ima v lasti prenosno omrežje, skladišča ali obrate za UZP, da imenuje enega ali več upravljavcev sistema za čas, ki ga morajo določiti države članice glede na oceno učinkovitosti in gospodarskega ravnotežja. Države članice morajo zagotoviti, da upravljavci prenosnega omrežja, skladišč in obratov za UZP delujejo v skladu s členi 8 do 10.

Člen 8

Naloge upravljavcev sistemov

1. Upravljavec prenosnega omrežja, skladišča in/ali obrata za UZP:

- (a) obratuje z napravami za prenos, skladiščenje in/ali UZP, jih vzdržuje in razvija glede na gospodarske razmere, da so varne, zanesljive in učinkovite, z obveznim spoštovanjem okolja;
- (b) ne dela razlik med posameznimi uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema, posebno ne v korist svojih povezanih podjetij;
- (c) posreduje drugim upravljavcem prenosnega omrežja, upravljavcem skladišč, upravljavcem obratov za UZP in/ali upravljavcem distribucijskega omrežja dovolj informacij, s katerimi zagotovi prenos in skladiščenje zemeljskega plina, ki bo združljiv z zanesljivim in učinkovitim obratovanjem povezanega omrežja;
- (d) uporabnikom sistema posreduje informacije, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema.

2. Pravila, ki jih upravljavci prenosnega omrežja sprejmejo za izravnavo odstopanj v prenosnem omrežju plina, vključno s pravili za zaračunavanje uporabnikom omrežja za povzročanje

⁽¹⁾ UL L 204, 21.7.1998, str. 37. Direktiva, kakor je bila spremenjena z Direktivo 98/48/ES (UL L 217, 5.8.1998, str. 18).

energetskega neravnotežja, morajo biti objektivna, pregledna in nepristranska. Pogoji, skupaj s pravili in tarifami upravljavcev prenosnega omrežja za opravljanje takšnih storitev, se brez razlikovanja in z upoštevanjem stroškov določijo v skladu z načini, združljivimi s členom 25(2), in se objavijo.

3. Države članice lahko od upravljavcev prenosnega omrežja zahtevajo, da izpolnjujejo minimalne zahteve glede vzdrževanja in razvoja prenosnega omrežja, skupaj z zmogljivostjo za medsebojno povezovanje.

4. Upravljavci prenosnega omrežja morajo energijo, ki jo rabijo za izvajanje svojih dejavnosti, nabaviti po preglednih, nepristranskih in tržno zasnovanih postopkih.

Člen 9

Ločevanje upravljavcev prenosnih omrežij

1. Če je upravljavec prenosnega omrežja sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, vsaj glede pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev. Ta pravila ne predstavljajo obveznosti po ločevanju lastništva nad sredstvi prenosnega omrežja od vertikalno integriranega podjetja.

2. Pri zagotavljanju neodvisnosti upravljavca prenosnega omrežja iz odstavka 1 veljajo naslednja minimalna merila:

- (a) osebe, ki so odgovorne za vodenje upravljavcev prenosnega omrežja, ne smejo sodelovati v organih integriranega podjetja plinskega gospodarstva, ki so posredno ali neposredno odgovorni za tekoče operacije proizvodnje, distribucije in dobave zemeljskega plina;
- (b) sprejmejo se ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, pristojnih za vodenje upravljavca prenosnega omrežja, upoštevajo na način, ki zagotavlja njihovo sposobnost za neodvisno delovanje;
- (c) upravljavec prenosnega omrežja ima, neodvisno od integriranega podjetja plinskega gospodarstva, dejanske pravice za sprejemanje odločitev glede sredstev, ki so potrebna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj omrežja. To ne bi smelo preprečevati ustreznih usklajevalnih mehanizmov, s katerimi se matičnemu podjetju zagotovi zaščita pravice do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi z donosom sredstev v hčerinskem podjetju, ki ga posredno ureja člen 25(2). To naj bi matičnemu podjetju zlasti omogočalo potrditev letnega finančnega načrta ali katerega koli drugega enakovrednega instrumenta upravljavca prenosnega omrežja

in določitev skupnih omejitev stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja. Matičnemu podjetju ne daje pravice izdajanja navodil v zvezi s tekočimi operacijami in ne v zvezi s posameznimi odločitvami o gradnji ali nadgradnji prenosnih plinovodov, ki ne presegajo omejitev v potrjenem finančnem načrtu ali v katerem koli drugem enakovrednem instrumentu.

- (d) upravljavec prenosnega omrežja oblikuje program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje pristranskega obnašanja in zagotavlja ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev tega cilja. Oseba ali organ, ki je odgovoren za nadzor izvajanja programa za doseganje skladnosti, pošlje regulativnemu organu iz člena 25(1) letno poročilo o sprejetih ukrepih in ga objavi.

Člen 10

Zaupnost podatkov, ki velja za upravljavce prenosnih omrežij

1. Brez poseganja v člen 16 ali druge pravne dolžnosti razkritja podatkov vsak upravljavec sistema za prenos, skladiščenje in/ali UZP varuje zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih dobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, in prepreči razkritje poslovnih podatkov o svojih dejavnostih na pristranski način.

2. Upravljavci prenosnih omrežij v zvezi s prodajo ali nabavo zemeljskega plina prek povezanih podjetij ne smejo zlorabljati poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih strank pri zagotavljanju ali pogajanjih o dostopu do omrežja.

POGLAVJE IV

DISTRIBUCIJA IN DOBAVA

Člen 11

Imenovanje upravljavcev distribucijskih omrežij

Države članice same imenujejo ali zahtevajo od podjetij, ki imajo v lasti distribucijska omrežja ali so zanje odgovorna, da imenujejo enega ali več upravljavcev distribucijskega omrežja za čas, ki ga morajo določiti države članice glede na oceno učinkovitosti in gospodarsko ravnotežje, in zagotovijo, da upravljavci distribucijskega omrežja delujejo v skladu s členi 12 do 14.

Člen 12

Naloge upravljavcev distribucijskih omrežij

1. Upravljavec distribucijskega omrežja v ekonomsko sprejemljivih pogojih obratuje, vzdržuje in razvija varen, zanesljiv in učinkovit sistem z obveznim upoštevanjem varovanja okolja.
2. V nobenem primeru ne dela razlik med posameznimi uporabniki omrežja ali vrstami uporabnikov omrežja, posebno ne v korist svojih povezanih podjetij.
3. Upravljavec distribucijskega omrežja posreduje drugim upravljavcem distribucijskih omrežij, upravljalcu prenosnega omrežja, upravljalcu obrata za UZP in/ali upravljavcu skladišča dovolj informacij, s katerimi zagotovi prenos in skladiščenje zemeljskega plina, ki bo združljiv z zanesljivim in učinkovitim obratovanjem povezanega omrežja.
4. Upravljavec distribucijskega omrežja posreduje uporabnikom omrežja podatke, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do omrežja.
5. Če so upravljavci distribucijskega omrežja odgovorni za izravnavo odstopanj distribucijskega omrežja za plin, morajo biti pravila, ki jih sprejmejo v ta namen, vključno s pravili za zaračunavanje uporabnikom omrežja za povzročanje energetskega neravnotežja, objektivna, pregledna in nepristranska. Pogoji, skupaj s pravili in tarifami upravljavcev omrežja za zagotavljanje takšnih storitev, se določijo nepristransko z upoštevanjem stroškov in skladno z načinom, združljivim s členom 25(2), ter se objavijo.

Člen 13

Ločevanje upravljavcev distribucijskih omrežij

1. Če je upravljavec distribucijskega omrežja sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, vsaj glede svoje pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev. Ta pravila ne predstavljajo obveznosti po ločevanju lastništva nad sredstvi distribucijskega omrežja od vertikalno integriranega podjetja.
2. Poleg zahtev v odstavku 1, kjer je upravljavec distribucijskega omrežja sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti le-ta neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, glede svoje organizacije in sprejemanja odločitev. Da bi to zagotovili, veljajo naslednja minimalna merila:
 - (a) osebe, ki so odgovorne za vodenje upravljavca distribucijskega omrežja, ne smejo sodelovati v organih integriranega

podjetja plinskega gospodarstva, ki so posredno ali neposredno odgovorni za tekoče operacije pridobivanja, prenosa in dobave zemeljskega plina;

- (b) sprejmejo se ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, pristojnih za vodenje upravljavca distribucijskega omrežja, upoštevajo na način, ki zagotavlja njihovo sposobnost za neodvisno delovanje;
- (c) upravljavec distribucijskega omrežja ima, neodvisno od integriranega podjetja plinskega gospodarstva, dejanske pravice sprejemanja odločitev glede sredstev, ki so potrebna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj omrežja. To ne bi smelo preprečevati ustreznih usklajevalnih mehanizmov, s katerimi se matičnemu podjetju zagotovi zaščita pravic do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi donosom sredstev v hčerinskem podjetju, ki ga posredno ureja člen 25(2). To naj bi matičnemu podjetju zlasti omogočalo potrditev letnega finančnega načrta ali katerega koli drugega enakovrednega instrumenta upravljavca distribucijskega omrežja in določitev skupnih omejitev stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja. Matičnemu podjetju ne daje pravice izdajanja navodil v zvezi s tekočimi operacijami in ne v zvezi s posameznimi odločitvami o gradnji ali nadgradnji distribucijskih plinovodov, ki ne presegajo omejitev v potrjenem finančnem načrtu ali v katerem koli drugem enakovrednem instrumentu;
- (d) upravljavec distribucijskega sistema oblikuje program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje pristranskega obnašanja in zagotavlja ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev tega cilja. Oseba ali organ, ki je odgovoren za nadzor izvajanja programa za doseganje skladnosti, pošlje pristojnemu organu iz člena 25(1) letno poročilo o sprejetih ukrepih in ga objavi.

Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile odstavkov 1 in 2 v integriranih podjetjih plinskega gospodarstva, ki oskrbujejo manj kot 100 000 odjemalcev.

Člen 14

Zaupnost podatkov, ki velja za upravljavce distribucijskih omrežij

1. Brez poseganja v člen 16 ali druge pravne dolžnosti razkritja podatkov vsak upravljavec distribucijskega omrežja varuje zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih dobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, in prepreči razkritje poslovno koristnih podatkov o svojih dejavnostih na pristranski način.

2. Upravljalci distribucijskega omrežja v zvezi s prodajo ali nabavo zemeljskega plina prek povezanih podjetij ne smejo zlorabljati poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih strank, pri zagotavljanju ali pogajanjih o dostopu do omrežja.

Člen 15

Upravljalci kombiniranega sistema

Pravila v členu 9(1) in členu 13(1) ne preprečujejo delovanja upravljavca kombiniranega sistema prenosa, UZP, skladiščenja in distribucije, ki je glede pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev neodvisen od drugih dejavnosti, katere niso povezane z upravljanjem sistemov prenosa, LNG, skladiščenja in distribucije, in izpolnjuje zahteve v točkah (a) do (d). Ta pravila ne predstavljajo zahteve po ločevanju lastništva nad sredstvi kombiniranega sistema od vertikalno integriranega podjetja:

- (a) osebe, ki so odgovorne za vodenje upravljavca kombiniranega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega podjetja z zemeljskim plinom, ki so posredno ali neposredno odgovorni za tekoče operacije pridobivanja in dobave zemeljskega plina;
- (b) sprejmejo se ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, pristojnih za vodenje upravljavca kombiniranega sistema, upoštevajo na način, ki zagotavlja njihovo sposobnost za neodvisno delovanje;
- (c) upravljavec kombiniranega sistema ima, neodvisno od integriranega podjetja plinskega gospodarstva, dejansko pravico do sprejemanja odločitev glede sredstev, ki so potrebna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj omrežja. To ne bi smelo preprečevati ustreznih usklajevalnih mehanizmov, s katerimi se matičnemu podjetju zagotovi zaščita pravice do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi donosom sredstev v hčerinskem podjetju, ki ga posredno ureja člen 25(2). To naj bi matičnemu podjetju zlasti omogočalo potrditev letnega finančnega načrta ali katerega koli drugega enakovrednega instrumenta upravljavca kombiniranega sistema in določitev skupnih omejitev stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja. Matičnemu podjetju ne daje pravice izdajanja navodil v zvezi s tekočimi operacijami in ne v zvezi s posameznimi odločitvami o gradnji ali nadgradnji prenosnih in distribucijskih plinovodov, ki ne presegajo omejitev v potrjenem finančnem načrtu ali v katerem koli drugem enakovrednem instrumentu;

- (d) upravljavec kombiniranega sistema oblikuje program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje pristranskega obnašanja in zagotavlja ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev tega cilja. Oseba ali organ, ki je odgovoren za nadzor izvajanja programa za doseganje skladnosti, pošlje regulativnemu organu iz člena 25(1) letno poročilo o sprejetih ukrepih in ga objavi.

POGLAVJE V

LOČEVANJE IN PREGLEDNOST RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

Člen 16

Pravica dostopa do računovodskih izkazov

1. Države članice ali pristojni organ, ki ga za to imenujejo, skupaj z regulativnimi organi iz člena 25(1) in organi za reševanje sporov iz člena 20(3) imajo pravico dostopa do računovodskih izkazov podjetij plinskega gospodarstva, kakor je določeno v členu 17, ki jih potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.
2. Države članice in imenovani pristojni organi, skupaj z regulativnimi organi iz člena 25(1) in organi za reševanje sporov, varujejo zaupnost poslovno občutljivih podatkov. Države članice lahko predvidijo razkritje takšnih informacij, če jih pristojni organi potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.

Člen 17

Ločevanje računovodskih izkazov

1. Države članice storijo vse potrebno za zagotovitev, da bodo računovodski izkazi podjetij plinskega gospodarstva skladni z odstavki 2 do 5 tega člena. Kadar podjetja izkoristijo možnost odstopanja od te določbe na podlagi člena 28(2) in (4), morajo v skladu s tem členom voditi vsaj svoje notranje izkaze.
2. Podjetja plinskega gospodarstva ne glede na sistem lastništva ali pravno obliko pripravijo in predložijo v revizijo ter objavijo svoje letne računovodske izkaze skladno z določbami nacionalne zakonodaje, ki zadeva letne računovodske izkaze gospodarskih

družb, sprejetih na podlagi Četrte direktive Sveta 78/660/EGS z dne 25. julija 1978 o letnih računovodskih izkazih posameznih vrst družb ⁽¹⁾, ki temelji na členu 44(2)(g) ⁽¹⁾ Pogodbe.

Podjetja, ki zakonsko niso zavezana objavljati svojih letnih računovodskih izkazov, morajo kopijo le-teh hraniti na svojem sedežu, tako da je na voljo javnosti.

3. Podjetja plinskega gospodarstva v svojih internih računovodstvih vodijo ločene računovodske izkaze za svoje prenosne, distribucijske, UZP in skladiščne dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja, da se prepreči pristranskost, notranje subvencioniranje in izkrivljanje konkurence. Vodijo tudi računovodske izkaze, ki so lahko konsolidirani, za druge dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, distribucijo, UZP ali skladiščenjem. Do 1. julija 2007 vodijo ločene računovodske izkaze za dejavnosti dobave upravičenim odjemalcem in dejavnosti dobave neupravičenim odjemalcem. V računovodskih izkazih določijo prihodek iz lastništva prenosnega/distribucijskega omrežja. Kjer to ustreza, vodijo konsolidirane računovodske izkaze za neplinske dejavnosti. Notranji računovodski izkazi morajo za vsako dejavnost vključiti bilanco stanja in izkaz poslovnega izida.

4. Z revizijo, navedeno v odstavku 2, se zlasti preveri upoštevanje zahteve glede izogibanja pristranskosti in notranjemu subvencioniranju iz odstavka 3.

5. Brez poseganja v veljavna nacionalna računovodska pravila podjetja v svojih internih računovodstvih opredelijo pravila za razporejanje sredstev in obveznosti, porabe in dobička, ter za amortiziranje, ki jih upoštevajo pri pripravi ločenih računovodskih izkazov iz odstavka 3. Ta interna pravila se lahko spremenijo samo v izjemnih primerih. Take spremembe se navedejo in ustrezno utemeljijo.

6. Letni računovodski izkazi morajo prikazati v pojasnilih vse posle določene velikosti, opravljene s povezanimi podjetji.

POGLAVJE VI

ORGANIZIRANJE DOSTOPA DO OMREŽJA

Člen 18

Dostop tretje stranke do omrežja

1. Države članice poskrbijo, da se za vse upravičene odjemalce, skupaj z dobavnimi podjetji, uvede sistem dostopa tretjih strank

^(*) Naslov Direktive 78/660/EGS je prilagojen zaradi upoštevanja preštevila členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v skladu s členom 12 Amsterdamske pogodbe; prvotni sklic se je nanašal na člen 54(3)(g).

⁽¹⁾ UL L 222, 14.8.1978, str. 11. Direktiva, kakor je bila nazadnje spremenjena z Direktivo 2001/65/ES (UL L 283, 27.10.2001, str. 28).

do prenosnega in distribucijskega omrežja ter obratov za UZP na podlagi objavljenih tarif, ki se izvajajo objektivno in brez pristranskosti med uporabniki omrežja. Države članice zagotovijo, da te tarife ali metodologije za njihov izračun pred začetkom njihove veljavnosti potrdi regulativni organ iz člena 25(1) in da se tarife - in metodologije za njihov izračun, če se potrditev nanaša samo nanje - objavijo pred začetkom njihove veljavnosti.

2. Upravljalci prenosnega omrežja imajo dostop do omrežja drugih upravljalcev prenosnega omrežja, če je to potrebno zaradi opravljanja njihovih dejavnosti zlasti v zvezi s prenosom prek meja.

3. Določbe te direktive ne preprečujejo sklepanja dolgoročnih pogodb, če le-te izpolnjujejo predpise Skupnosti o konkurenci.

Člen 19

Dostop do skladišč

1. Za organiziranje dostopa do skladiščnih objektov in skladiščne kapacitete plinovodov, kadar je zagotovitev učinkovitega dostopa do omrežja nujna zaradi oskrbe odjemalcev iz tehničnih in/ali ekonomskih razlogov, in za organiziranje dostopa do sistemskih storitev, lahko države članice izberejo enega ali oba postopka, navedena v odstavkih 3 in 4. Ta postopka delujeta skladno z objektivnimi, preglednimi in nepristranskimi merili.

2. Določbe iz odstavka 1 ne veljajo za sistemske storitve in za prehodna skladišča, ki so povezana z obrati za UZP in se uporabljajo pri postopku ponovnega uplinjanja in pri kasnejšem dovajanju plina v prenosno omrežje.

3. Pri pogodbenem dostopu države članice storijo vse potrebno, da podjetjem plinskega gospodarstva in upravičenim odjemalcem znotraj ali zunaj ozemlja, ki ga pokriva povezano omrežje, omogočijo pogajanja za dostop do skladišč in skladiščne kapacitete plinovodov, če to narekujejo tehnični in/ali ekonomski razlogi za zagotovitev učinkovitega dostopa do omrežja in organiziranje dostopa do drugih sistemskih storitev. Pogodbenice se morajo pogajati o dostopu do skladišč, skladiščne kapacitete plinovodov in drugih sistemskih storitev v dobri veri.

O pogodbah za dostop do skladišč, skladiščne kapacitete plinovodov in drugih sistemskih storitev morajo pogajanja potekati z ustreznimi upravljalci skladišč ali podjetji plinskega gospodarstva. Države članice zahtevajo, da upravljalci skladišč in podjetja plinskega gospodarstva objavijo glavne trgovske pogoje za uporabo skladišč, skladiščnih kapacitet plinovodov in drugih sistemskih storitev v prvih šestih mesecih po uveljavitvi te direktive in nato vsako leto.

4. V primeru reguliranega dostopa države članice storijo vse potrebno, da imajo podjetja plinskega gospodarstva in upravičeni odjemalci znotraj ali zunaj ozemlja, ki ga pokriva povezano omrežje, pravico dostopa do skladišč in skladiščne kapacitete plinovodov ter drugih sistemskih storitev na podlagi objavljenih tarif in/ali drugih pogojev in obveznosti za uporabo takšnih skladišč in skladiščne kapacitete plinovodov, kadar to narekujejo tehnični in/ali ekonomski razlogi za zagotovitev učinkovitega dostopa do omrežja in organiziranje dostopa do drugih sistemskih storitev. Ta pravica dostopa za upravičene odjemalce lahko pomeni možnost sklenitve pogodb o dobavi s konkurenčnimi podjetji plinskega gospodarstva, ki niso lastnik in/ali upravljavec omrežja ali z njim povezanega podjetja.

Člen 20

Dostop do pridobivalnih cevovodnih omrežij

1. Države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe, da podjetjem plinskega gospodarstva in upravičenim odjemalcem ne glede na lokacijo zagotovijo dostop do pridobivalnih cevovodnih omrežij, skupaj z napravami za tehnične storitve v zvezi s takšnim dostopom, skladno s tem členom. Izjema so deli takšnega omrežja in naprav, ki se uporabljajo za lokalno obratovanje na mestu, kjer se pridobiva plin. O teh ukrepih obvestijo Komisijo skladno z določbami člena 33.

2. Dostop do omrežja iz odstavka 1 se zagotovi na način, ki ga določi država članica skladno z ustreznimi pravnimi instrumenti. Države članice si zastavijo naslednje cilje: pošten in odprt dostop do omrežja, doseganje konkurenčnega trga z zemeljskim plinom in preprečevanje zlorab prevladujočega položaja, ob upoštevanju zanesljivosti in rednosti oskrbe, zmožljivosti, ki so na razpolago oz. ki jih je mogoče razumno doseči, ter zaščite okolja. Upošteva se lahko naslednje:

- (a) potrebo po zavrnitvi dostopa do omrežja, če gre za nezdružljivost tehničnih specifikacij, ki je ni mogoče razumno preseči;
- (b) potrebo izogniti se težavam, ki jih ni mogoče razumno preseči in lahko škodijo učinkovitemu sedanjemu in načrtovanemu prihodnjemu pridobivanju ogljikovodikov, skupaj s pridobivanjem iz nahajališč z mejno ekonomsko upravičenostjo;
- (c) potrebo upoštevati razumne in ustrezno utemeljene potrebe lastnika ali upravljavca pridobivalnega cevovodnega omrežja za transport in pripravo plina ter interese vseh drugih uporabnikov pridobivalnega cevovodnega omrežja ali ustreznih naprav za pripravo ter naprav za pretovarjanje, ki bi bili lahko prizadeti; in

- (d) potrebo izvajati skladno z zakonodajo Skupnosti zakone in upravne postopke za izdajo dovoljenja za pridobivanje ali razvoj te dejavnosti.

3. Države članice vzpostavijo mehanizme za reševanje sporov, vključno z organom, neodvisnim od pogodbenic, ki ima dostop do vseh ustreznih informacij, kar naj zagotavlja hitro reševanje sporov v zvezi z dostopom do pridobivalnega cevovodnega omrežja, ob upoštevanju meril iz odstavka 2 in števila pogodb, ki se pogajajo o dostopu do takšnih omrežij.

4. V čezmejnih sporih se uporabijo mehanizmi za reševanje sporov tiste države članice, pristojne za pridobivalno cevovodno omrežje, ki zavrne dostop. Če je v čezmejnih sporih za zadevno omrežje pristojnih več držav članic, se prizadete države članice posvetujejo za zagotovitev usklajene uporabe določb te direktive.

Člen 21

Zavrnitev dostopa

1. Podjetja plinskega gospodarstva lahko zavrnejo dostop do omrežja zaradi pomanjkanja zmožljivosti ali če bi jim dostop do omrežja onemogočil izvajanje obveznosti javnih storitev iz člena 3(2), ki so jim naložene, ali zaradi resnih ekonomskih ali finančnih težav s pogodbami „vzemi ali plačaj“, ob upoštevanju meril in postopkov iz člena 27 in možnosti, ki jo izbere država članica skladno z odstavkom 1 istega člena. Razlogi za tako zavrnitev morajo biti ustrezno utemeljeni.

2. Države članice lahko storijo vse potrebno, da podjetju plinskega gospodarstva, ki zavrne dostop do omrežja zaradi pomanjkanja zmožljivosti ali pomanjkanja povezav, omogočijo potrebne razširitve, če je to gospodarno ali če je te razširitve potencialni odjemalec pripravljen plačati. V okoliščinah, v katerih države članice uporabljajo člen 4(4), države članice sprejmejo takšne ukrepe.

Člen 22

Nova infrastruktura

1. Pomembna nova infrastruktura, na primer povezovalni plinovodi med državami članicami, obrati za LNG in skladiščni objekti, se lahko na prošnjo izvzamejo iz določb iz členov 18, 19, 20 in 25(2), (3) in (4) pod naslednjimi pogoji:

- (a) z investicijo se mora povečati konkurenca pri oskrbi s plinom in zanesljivost oskrbe;

- (b) raven tveganja, povezanega z investicijo, dopušča izvedbo investicije samo v primeru odobritve odstopanja;
- (c) lastnik infrastrukture je pravna ali fizična oseba, ki je vsaj glede svoje pravne oblike ločena od upravljavcev sistemov, v okviru katerih se bo gradila infrastruktura;
- (d) stroški se zaračunajo uporabnikom zadevne infrastrukture;
- (e) izvzetje ne škoduje konkurenci ali učinkovitemu delovanju notranjega trga s plinom ali učinkovitemu obratovanju reguliranega omrežja, na katerega je infrastruktura priključena.

2. Odstavek 1 se uporablja tudi za znatna povečanja zmogljivosti obstoječe infrastrukture in za spremembe infrastrukture, ki omogoča razvoj novih virov oskrbe s plinom.

3. (a) Regulativni organ iz člena 25 lahko za vsak primer posebej odloča o izvzetju, navedenem v odstavkih 1 in 2. Kljub temu lahko države članice določijo, da morajo regulativni organi ustreznemu organu v državi članici predložiti svoje mnenje o prošnji za izvzetje v uradno odločitev. To mnenje se objavi skupaj s sklepom.

(b) (i) Izvzetje se lahko nanaša na celotno novo infrastrukturo ali na njene posamezne dele oziroma na obstoječo infrastrukturo z znatno povečano zmogljivostjo ali na spremembe obstoječe infrastrukture.

(ii) Pri odločanju o odobritvi izvzetja je treba pri vsakem primeru posebej upoštevati potrebo po uvedbi pogojev glede trajanja izvzetja in nepristranskega dostopa do povezovalnih plinovodov.

(iii) Pri določanju pogojev v tem pododstavku je treba zlasti upoštevati trajanje pogodb, dodatno zmogljivost, ki bo zgrajena, ali spremembo obstoječe zmogljivosti, časovni vidik projekta in nacionalne razmere.

(c) Pri odobritvi izvzetja pristojni organ lahko določi pravila in mehanizme za upravljanje in dodelitev zmogljivosti, če to ne preprečuje izvajanja dolgoročnih pogodb.

(d) Sklep o izvzetju, skupaj s pogoji iz točke (b), mora biti pravilno utemeljen in objavljen.

(e) V primeru povezovalnega plinovoda se sklep o izvzetju lahko sprejme šele po posvetovanju z drugimi državami članicami ali regulativnimi organi, ki jih to zadeva.

4. Pristojni organ Komisijo nemudoma seznani s sklepom o izvzetju in z vsemi ustreznimi informacijami, ki se nanj nanašajo. Te informacije se Komisiji lahko pošljejo v zbirni obliki, kar ji omogoča utemeljitev sprejetega sklepa.

Informacije zlasti zajemajo:

(a) podrobne razloge, na osnovi katerih je regulativni organ ali država članica odobrila izvzetje, skupaj s finančnimi podatki, ki upravičujejo potrebo po izvzetju;

(b) opravljeno analizo vpliva odobrenega izvzetja na konkurenco in učinkovito delovanje notranjega trga s plinom;

(c) razloge za časovno obdobje in delež celotne zmogljivosti zadevne plinske infrastrukture, za katero se izvzetje odobri;

(d) v primeru izvzetja za povezovalne plinovode, rezultat posvetovanja z državami članicami, ki jih to zadeva, ali z regulativnimi organi;

(e) prispevek te infrastrukture k raznolikosti oskrbe s plinom.

Dva meseca po prejemu obvestila Komisija lahko od regulativnega organa ali od države članice, ki jo to zadeva, zahteva spremembo ali umik sklepa o odobritvi izvzetja. Dvomesečni rok se lahko podaljša za en mesec, kadar Komisija potrebuje dodatne informacije.

Če regulativni organ ali država članica, ki jo to zadeva, ne izpolni zahteve v štirih mesecih, se končni sklep sprejme v skladu s postopkom iz člena 30(2).

Komisija poskrbi za zaupnost poslovno občutljivih podatkov.

Člen 23

Odprtje trga in vzajemnost

1. Države članice zagotovijo, da se za upravičene odjemalce štejejo:

(a) do 1. julija 2004, upravičeni odjemalci, kakor so opredeljeni v členu 18 Direktive 98/30/ES. Države članice objavijo vsako leto do 31. januarja merila za določanje upravičenih odjemalcev;

(b) po 1. juliju 2004, najmanj vsi negospodinjiski odjemalci;

(c) po 2. juliju 2007, vsi odjemalci.

2. V izogib neuravnoteženosti pri odpiranju trgov s plinom:

- (a) se ne sme prepovedati pogodb za dobavo plina upravičenemu odjemalcu v omrežju druge države članice, če se odjemalec šteje za upravičenega v obeh vpletenih omrežjih;
- (b) če so posli, opisani v točki (a), zavrtni, ker je odjemalec upravičen samo v enem od dveh omrežij, lahko Komisija ob upoštevanju razmer na trgu in skupnega interesa naloži pogodbenici, ki odklanja dostop do omrežja, izvedbo zahtevane dobave plina na zahtevo države članice, v kateri se nahaja upravičeni odjemalec.

Člen 24

Neposredni plinovodi

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da zagotovijo:

- (a) podjetjem plinskega gospodarstva s sedežem na njihovem ozemlju, da upravičene odjemalce oskrbijo po neposrednih plinovodih;
- (b) da upravičene odjemalce na njihovem ozemlju oskrbijo podjetja plinskega gospodarstva po neposrednih plinovodih.

2. V okoliščinah, kjer se za gradnjo ali obratovanje neposrednih plinovodov zahteva dovoljenje (npr. licenca, energetska dovoljenje, koncesija, soglasje ali odobritev), države članice ali pristojni organ, ki ga te imenujejo, določijo merila za izdajo energetskih dovoljenj za gradnjo ali obratovanje takšnih vodov na svojem ozemlju. Ta merila morajo biti objektivna, pregledna in nepristranska.

3. Države članice lahko izdajo energetskih dovoljenj za gradnjo neposrednega plinovoda pogojujejo z zavrnitvijo dostopa do omrežja na podlagi člena 21 ali z začetkom postopka reševanja spora po členu 25.

Člen 25

Reglativni organi

1. Države članice določijo enega ali več pristojnih organov kot nosilca funkcije regulativnega organa. Ti organi so popolnoma neodvisni od interesov plinskega sektorja. S pomočjo izvajanja tega člena so pristojni najmanj za zagotavljanje nepristranskosti, dejanske konkurence in učinkovitega delovanja trga. Spremljajo zlasti:

- (a) pravila za vodenje in dodelitev zmogljivosti medomrežnega povezovanja skupaj z enim ali več regulativnimi organi tistih držav članic, s katerimi obstaja medomrežna povezava;
- (b) vse mehanizme za razreševanje prezasedenosti nacionalnega plinskega omrežja;
- (c) čas, ki ga upravljavci prenosnega in distribucijskega omrežja rabijo za priključitve in popravila;
- (d) ustrezne informacije o medomrežnih povezavah, uporabi omrežja in dodelitvi zmogljivosti zainteresiranim strankam, ki jih upravljavci prenosnega in distribucijskega omrežja objavijo, ob upoštevanju potrebe po ohranitvi poslovne zaupnosti nezdruženih podatkov;
- (e) dejansko ločevanje računovodskih razvidov, navedenih v členu 17, s čimer preprečijo navzkrižno subvencioniranje med dejavnostmi prenosa, distribucije, skladiščenja, UZP in dobave;
- (f) pogoje za dostop do skladišč, skladiščne kapacitete plinovoda in drugih sistemskih storitev, kot predvideva člen 19;
- (g) obseg, v katerem upravljavci prenosnega in distribucijskega omrežja izvajajo svoje naloge v skladu s členi 8 in 12;
- (h) raven preglednosti in konkurence.

Organi, ustanovljeni v skladu s tem členom, objavijo letno poročilo o rezultatih svojega spremljanja, navedenega v točkah (a) do (h).

2. Regulativni organi so pristojni za to, da pred začetkom njihove veljavnosti določijo ali potrdijo vsaj metodologije za izračun in določijo pogoje, ki se uporabljajo za:

- (a) priključitev in dostop do nacionalnega omrežja, skupaj s tarifami za prenos in distribucijo. Te tarife ali metodologije za njihov izračun morajo omogočati izvajanje naložb v omrežje tako, da bo zagotovljeno pozitivno poslovanje omrežja;
- (b) zagotavljanje izravnave odstopanj in z njo povezanih storitev.

3. Ne da bi s tem posegale v odstavek 2 lahko države članice predvidijo možnost, da regulativni organi ustreznemu organu države članice predložijo v formalno odločanje tarife ali vsaj metodologije za njihov izračun iz navedenega odstavka ter spremembe iz odstavka 4. Ustrezní organ je v takšnem primeru pristojen za potrditev ali zavrnitev osnutka sklepa, ki ga predloži regulativni organ.

Tarife, metodologije za njihov izračun ali njihove spremembe se objavijo skupaj s sklepom o formalnem sprejetju. Objavi se tudi formalna zavrnitev osnutka sklepa in njena utemeljitev.

4. Regulativni organi so pristojni za to, da od upravljavcev prenosnih, UZP in distribucijskih sistemov zahtevajo, da po potrebi spremenijo pogoje, vključno s tarifami in metodologijami za njihov izračun iz odstavkov 1, 2 in 3, in da zagotovijo njihovo sorazmernosti in nepristransko uporabo.

5. Stranka, ki se želi pritožiti zoper upravljavca prenosnih, UZP ali distribucijskih sistemov glede vprašanj v odstavkih 1, 2, in 4 ter v členu 19, lahko pošlje pritožbo regulativnemu organu, ki v vlogi organa za poravnavo sporov v dveh mesecih po prejemu pritožbe izda svoj sklep. To obdobje se lahko podaljša za dva meseca, če regulativni organi želi pridobiti dodatne informacije. Rok se lahko dodatno podaljša s soglasjem pritožnika. Takšen sklep je zavezujoč, dokler se ne ovrže s pritožbo.

6. Prizadeta stranka, ki ima pravico vložiti pritožbo na sklep o metodologijah za izračun, sprejet skladno z odstavki 2, 3 in 4, ali če za regulativni organ velja obveznost posvetovanja glede predlaganih metodologij za izračun, lahko najpozneje v dveh mesecih po objavi sklepa ali njegovega predloga ali v krajšem roku, če to predvidijo države članice, vloži pritožbo v ponoven pregled. Ta pritožba ne odloži izvajanja.

7. Države članice sprejmejo ukrepe, s katerimi regulativnemu organu omogočijo učinkovito in hitro opravljanje nalog, navedenih v odstavkih 1 do 5.

8. Države članice oblikujejo ustrezne in učinkovite mehanizme za ureditev, nadzor in preglednost v izogib zlorabam prevladujočega položaja, zlasti v škodo odjemalcev, in plenilskemu obnašanju. Ti mehanizmi morajo upoštevati določbe Pogodbe, zlasti člena 82 Pogodbe.

9. Države članice zagotovijo sprejetje ustreznih ukrepov, skupaj z upravnim ukrepom ali kazenskimi postopki v skladu s svojo nacionalno zakonodajo, zoper pravne ali fizične osebe, ki so odgovorne v primeru nespoštovanja pravil o zaupnosti, ki jih nalaga pričujoča direktiva.

10. V čezmejnih sporih spore rešuje tisti regulativni organ, ki je pristojen za upravljavca omrežja, ki zavrne uporabo omrežja ali dostop do omrežja.

11. Pritožbe iz odstavkov 5 in 6 ne vplivajo na uveljavitev pravic do pritožbe po zakonodaji Skupnosti in nacionalni zakonodaji.

12. Nacionalni regulativni organi prispevajo k razvoju notranjega trga in k oblikovanju enakih konkurenčnih pogojev s preglednim medsebojnim sodelovanjem in s sodelovanjem s Komisijo, na transparenten način.

POGLAVJE VII

KONČNE DOLOČBE

Člen 26

Zaščitni ukrepi

1. Ob nenadni krizi na energetske trgu ali če je ogrožena fizična zaščita ali varnost oseb, opreme ali naprav ali je ogrožena celovitost omrežja, lahko država članica začasno sprejme potrebne zaščitne ukrepe.

2. Ti ukrepi smejo povzročati kar najmanjše motnje v delovanju notranjega trga, po obsegu pa ne smejo preseči okvira, ki je nujen za odpravo nenadno nastalih težav.

3. Prizadeta država članica o sprejetih ukrepih nemudoma obvesti druge države članice in Komisijo, ki lahko odloči, da mora država članica spremeniti ali ukiniti take ukrepe, če izkrivljajo konkurenco in neugodno vplivajo na trgovino na način, ki je nezdružljiv s skupnim interesom.

Člen 27

Odstopanja v zvezi z obveznostmi „vzemi ali plačaj“

1. Če se podjetje plinskega gospodarstva sooča ali meni, da se bo soočalo z resnimi gospodarskimi in finančnimi težavami zaradi svojih obveznosti „vzemi ali plačaj“, sprejetih z eno ali več pogodbami o nakupu plina, lahko pošlje prošnjo za začasno odstopanje od člena 18 zadevni državi članici ali imenovanemu pristojnemu organu. Prošnje se po izbiri držav članic vložijo posamično pred ali po zavrnitvi dostopa do omrežja. Države članice lahko omogočijo podjetju plinskega gospodarstva možnost izbire vložiti prošnjo pred ali po zavrnitvi dostopa do omrežja. Če podjetje plinskega gospodarstva zavrne dostop do omrežja, je treba prošnjo vložiti brez odlašanja. Prošnjam se priložijo vse ustrezne informacije o naravi in obsegu problema in o prizadevanjih podjetja plinskega gospodarstva za rešitev problema.

Če ni razumnih alternativnih rešitev in ob upoštevanju določb iz odstavka 3, država članica ali imenovani pristojni organ lahko odloči, da se odstopanje dovoli.

2. Država članica ali imenovani pristojni organ nemudoma obvesti Komisijo o svojem sklepu o odobritvi odstopanja, skupaj z vsemi ustreznimi informacijami glede odstopanja. Te informacije lahko Komisiji predloži v zbirni obliki, kar Komisiji omogoča sprejetje ustrezno utemeljenega sklepa. V osmih tednih po prejemu takega obvestila lahko Komisija od zadevne države članice ali imenovanega pristojnega organa zahteva spremembo ali preklic sklepa o odstopanju.

Če država članica ali imenovani pristojni organ ne izpolni te zahteve v štirih tednih, se dokončni sklep sprejme hitro na podlagi postopka iz člena 30(2).

Komisija mora ohraniti zaupnost poslovno občutljivih informacij.

3. Pri odločanju o odstopanjih iz odstavka 1 država članica ali imenovani pristojni organ in Komisija upoštevata še zlasti naslednja merila:

- (a) cilj zagotoviti konkurenčni trg s plinom;
- (b) potrebo izpolniti obveznosti javnih storitev in zagotoviti zanesljivost oskrbe;
- (c) položaj podjetja plinskega gospodarstva na trgu s plinom in dejansko stanje konkurence na njem;
- (d) resnost gospodarskih in finančnih težav, s katerimi se soočajo podjetja plinskega gospodarstva in podjetja za prenos ali upravičeni odjemalci;
- (e) datume podpisov in pogoje takšne pogodbe ali pogodb, vključno z obsegom, v katerem ti pogoji omogočajo upoštevanje sprememb na trgu;
- (f) opravljena prizadevanja pri iskanju rešitev problema;
- (g) obseg resnih verjetnih težav, ki bi jih podjetje ob prevzemu obveznosti „vzemi ali plačaj“, ob upoštevanju določb te direktive, lahko razumno predvidelo;
- (h) raven povezanosti omrežja z drugimi omrežji in stopnjo usklajenosti obratovanja teh sistemov in
- (i) učinke odobritve odstopanja na pravilno uporabo te direktive glede nemotenega delovanja notranjega trga z zemeljskim plinom.

Odločitev o prošnji za odstopanje glede pogodb „vzemi ali plačaj“, sklenjenih pred začetkom veljavnosti te direktive, ne sme voditi do položaja, ko ne bi bilo mogoče najti ekonomsko upravičenih alternativnih možnosti. V vsakem primeru se šteje, da resne težave ne obstajajo, če se prodaja zemeljskega plina ne zniža pod raven minimalnih garancij odjema, ki jih vsebujejo pogodbe za nakup plina po pravilu „vzemi ali plačaj“ ali če je ustrezno pogodbo za nakup plina po pravilu „vzemi ali plačaj“ mogoče prilagoditi ali če podjetje plinskega gospodarstva lahko najde alternativne možnosti.

4. Podjetja plinskega gospodarstva, ki niso dobila dovoljenja za odstopanje iz odstavka 1, ne smejo zavrniti ali ne smejo več zavračati dostopa do omrežja zaradi obveznosti „vzemi ali plačaj“, sprejetih s pogodbo za nakup plina. Države članice zagotovijo upoštevanje ustreznih določb iz Poglavja VI in sicer členov 18 do 25.

5. Vsako odstopanje po zgornjih določbah mora biti ustrezno utemeljeno. Komisija objavi sklep v *Uradnem listu Evropskih unije*.

6. V petih letih po začetku veljavnosti te direktive Komisija predloži poročilo o izkušnjah, pridobljenih z uporabo tega člena, da omogoči Evropskemu parlamentu in Svetu, da v primernem času preučita potrebo za njeno prilagoditev.

Člen 28

Nastajajoči in izdvojeni trgi

1. Države članice, ki niso neposredno priključene na medsebojno povezano omrežje druge države članice in imajo samo enega zunanega glavnega dobavitelja, lahko odstopajo od členov 4, 9, 23 in/ali 24 te direktive. Podjetje za oskrbo s tržnim deležem, večjim od 75 %, se šteje za glavnega dobavitelja. To odstopanje samodejno preneha veljati, ko ni več izpolnjen vsaj eden izmed teh pogojev. O vsakem odstopanju se uradno obvesti Komisijo.

2. Država članica, ki izpolnjuje pogoje za nastajajoči trg, ki bi imela zaradi izvajanja te direktive resne težave, lahko odstopa od členov 4, 7 8(1) in (2), 9, 11, 12(5), 13, 17, 18, 23(1) in/ali 24 te direktive. To odstopanje samodejno preneha veljati, ko država članica ne izpolnjuje več pogojev za nastajajoči trg. O vsakem odstopanju se uradno obvesti Komisijo.

3. Z dnem, ko odstopanje iz odstavka 2 preneha veljati, je posledica opredelitve upravičenih odjemalcev odprte trga, ki je enako najmanj 33 % celotne letne porabe plina na nacionalnem trgu s plinom. Dve leti po tem velja člen 23(1)(b), tri leta po tem pa člen 23(1)(c). Dokler velja člen 23(1)(b), se država članica iz odstavka 2 lahko odloči, da ne bo uporabila člena 18 v zvezi s

sistemskimi storitvami in prehodnimi skladišči za postopke ponovnega uplinjanja in kasnejše dovajanje plina v prenosni sistem.

4. Če bi izvajanje te direktive povzročilo resne težave na geografsko omejenem območju države članice, zlasti pri razvoju infrastrukture za prenos in pomembne distribucijske infrastrukture, lahko država članica zaradi pospeševanja investicij zaprosi Komisijo za začasno odstopanje od členov 4, 7, 8(1) in (2), členov 9, 11, 12(5), 13, 17, 18, 23(1) in/ali člena 24, da bi tako izboljšala razmere znotraj tega območja.

5. Komisija lahko dovoli odstopanje iz odstavka 4, upoštevajoč zlasti naslednja merila:

- potrebo po investicijah v infrastrukturo, katere uporaba v okolju konkurenčnega trga ne bi bila ekonomsko upravičena,
 - raven in možnosti odplačil zahtevanih investicij,
 - velikost in zrelost plinskega sistema na zadevnem območju,
 - obeti za zadevni trg s plinom,
 - geografska velikost in značilnosti območja ali zadevne regije in socialno-ekonomski ter demografski dejavniki.
- (a) V zvezi s plinsko infrastrukturo razen distribucijske se odstopanje lahko dovoli le, če na tem območju ni nobene plinske infrastrukture ali če takšna infrastruktura obstaja manj kot deset let. Začasno odstopanje ne sme veljati več kot deset let od prve dobave plina na tem območju.
- (b) Za distribucijsko infrastrukturo se odstopanje lahko dovoli le za obdobje, krajše od 20 let, od prve dobave plina prek navedenega sistema na tem območju.

6. Luksemburg lahko izkoristi možnost odstopanja od členov 8(3) in 9 v petletnem obdobju po 1. juliju 2004. Takšno odstopanje se ponovno preuči pred koncem petletnega obdobja in odločitev o podaljšanju odstopanja za nadaljnjih pet let se sprejme v skladu s postopkom iz člena 30(2). O takšnem odstopanju se uradno obvesti Komisijo.

7. Komisija ob spoštovanju zaupnosti obvesti države članice o vloženih prošnjah po odstavku 4, preden sprejme sklep v skladu z odstavkom 5. Ta sklep in odstopanja iz odstavkov 1 in 2 objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

8. Grčija lahko odstopa od členov 4, 11, 12, 13, 18, 23 in/ali 24 te direktive na geografskih območjih in v časovnih obdobjih, določenih v licencah, ki jih je izdala pred 15. marcem 2002, in v skladu z Direktivo 98/30/ES v zvezi z razvojem in ekskluzivnim izkoriščanjem distribucijskega omrežja na določenih geografskih območjih.

Člen 29

Revizijski postopek

Če v poročilu iz člena 31(3) Komisija odloči, da so glede na učinkovit način dostopa do omrežja v državah članicah – način, ki omogoča učinkovit, nepristranski in nemoten dostop do omrežja – nekatere obveznosti, ki jih pričujoča direktiva nalaga podjetjem (skupaj z obveznostjo v zvezi z organizacijskopravnim ločevanjem upravljavcev distribucijskega omrežja) nesorazmerne z želenim ciljem, lahko prizadeta država članica pošlje Komisiji prošnjo za oprostitev zadevne obveznosti.

Država članica Komisijo nemudoma uradno obvesti o svoji prošnji in o vseh ustreznih informacijah, ki so potrebne kot dokaz o potrditvi odločitve v poročilu v zvezi z učinkovitim dostopom do omrežja.

V treh mesecih po prejemu obvestila Komisija sprejme svoje stališče v zvezi s prošnjo prizadete države članice in kjer je to primerno, Evropskemu parlamentu in Svetu pošlje predloge za spremembo ustreznih določb te direktive. Komisija v svojih predlogih za spremembo Direktive lahko predlaga oprostitev države članice, ki jo to zadeva, določenih zahtev, če navedena država članica uvede enako učinkovite ukrepe, kjer to pač ustreza.

Člen 30

Odbor

1. Komisiji pomaga odbor.
2. Pri sklicevanju na ta člen se uporabljata člena 3 in 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.
3. Odbor sprejme svoj poslovnik.

Člen 31

Poročanje

1. Komisija spremlja in pregleda uporabo te direktive in Evropskemu parlamentu ter Svetu pred koncem prvega leta po začetku veljavnosti te direktive in nato vsako leto predloži splošno poročilo o poteku. Poročilo pokriva najmanj:

- (a) izkušnje, pridobljene z oblikovanjem v celoti delujočega notranjega trga z zemeljskim plinom, in še vedno prisotne ovire na tem področju, vključno z vidika prevladujočega položaja na trgu, koncentracije na trgu, plenilskega in protikonkurenčnega obnašanja;
- (b) odstopanja, odobrena s to direktivo, vključno z uvedbo odstopanja, predvidenega v členu 13(2), v luči možne spremembe praga;
- (c) obseg, v katerem so bile zahteve glede ločevanja in postavitve tarif iz te direktive uspešne pri zagotavljanju poštenega in nepristranskega dostopa do plinskega omrežja Skupnosti in enakovredne stopnje konkurence, kot tudi gospodarske, okoljske in socialne posledice odpiranja trga s plinom za odjemalce;
- (d) pregled vprašanj v zvezi s stopnjami zmogljivosti omrežja in z zanesljivostjo oskrbe z zemeljskim plinom v Skupnosti in zlasti z obstoječo in načrtovano uravnoteženostjo med ponudbo in povpraševanjem, ob upoštevanju fizične zmogljivosti za izmenjavo med posameznimi območji ter razvoja skladišč (skupaj z vprašanjem sorazmernosti ureditve trga na tem področju);
- (e) posebna pozornost bo namenjena ukrepom, ki jih države članice sprejmejo za primer konične obremenitve in izpada enega ali več dobaviteljev;
- (f) splošno oceno doseženega napredka pri dvostranskih odnosih s tretjimi državami, ki pridobivajo in izvažajo ali prenašajo zemeljski plin, skupaj z napredkom pri povezovanju trga, trgovine in dostopa do omrežij takšnih tretjih držav;
- (g) potrebo po zahtevah, ki niso povezane z določbami pričujoče direktive, ki bi utegnile biti nujne na področju usklajevanja.

Kjer je primerno, lahko poročilo zajema priporočila in ukrepe proti negativnim učinkom prevladujočega položaja ali koncentracije na trgu.

2. Vsaki dve leti mora poročilo iz odstavka 1 zajeti tudi analizo različnih ukrepov, ki jih države članice sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev, pregled učinkovitosti teh ukrepov in zlasti njihov vpliv na konkurenco na trgu s plinom. Kjer to ustreza, lahko poročilo vključuje priporočila glede ukrepov, ki jih je treba sprejeti na nacionalni ravni za izpolnitev visokih standardov javnih storitev, ali ukrepov, namenjenih za preprečevanje zasega trga.

3. Komisija pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu najpozneje do 1. januarja 2006 podrobno poročilo o napredku pri oblikovanju notranjega trga s plinom. Poročilo zlasti obravnava:

- obstoj nepristranskega dostopa do omrežja
- veljavno pravno ureditev,
- razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost, tranzitne pogoje in zanesljivost oskrbe v Skupnosti,
- obseg, v katerem lahko malim podjetjem in gospodinjstvom pripadajo vse ugodnosti zaradi odprtja trga, zlasti v zvezi s standardi javnih storitev,
- obseg, v katerem so trgi v praksi odprti za dejansko konkurenco, vključno z vidika prevladujočega položaja na trgu, koncentracije na trgu, plenilskega in protikonkurenčnega obnašanja,
- obseg, v katerem odjemalci dejansko zamenjajo dobavitelje in se ponovno pogajajo o tarifah,
- razvoj cen, vključno s cenami dobave glede na stopnjo odprtosti trgov,
- dejanski in nepristranski dostop tretjih strank do skladišč plina, kadar je za zagotovitev dostopa do omrežja nujen iz tehničnih in/ali gospodarskih razlogov,
- izkušnje, pridobljene z izvajanjem te direktive, kar zadeva dejansko neodvisnost upravljavcev omrežja v vertikalno integriranih podjetjih, in ali so poleg funkcionalne neodvisnosti in ločevanja računovodskih izkazov oblikovani tudi drugi ukrepi, ki imajo enakovreden učinek kot organizacijskopravno ločevanje.

Kjer je to primerno, Komisija pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu predloge zlasti zaradi zagotavljanja visokih standardov javnih storitev.

Kjer je to primerno, Komisija pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu predloge, da zagotovi popolno in dejansko neodvisnost upravljavcev distribucijskega omrežja pred 1. julijem 2007. Če je potrebno, ti predlogi v skladu z zakonom o konkurenci zadevajo tudi ukrepe, ki se nanašajo na vprašanja prevladujočega položaja na trgu, koncentracije trga, plenilskega in protikonkurenčnega obnašanja.

Člen 32

Razveljavitev

1. Direktiva 91/296/EGS se s 1. julijem 2004 razveljavi, ne da bi to vplivalo na pogodbe, sklenjene v skladu s členom 3(1) Direktive 91/296/EGS, ki ostanejo veljavne in se izvajajo pod pogoji iz navedene direktive.

2. Direktiva 98/30/ES se s 1. julijem 2004 razveljavi, ne da bi to vplivalo na obveznosti držav članic glede rokov za prenos in izvajanje navedene direktive. Sklicevanja na razveljavljeno direktivo se štejejo kot sklicevanja na to direktivo v skladu s korelacijsko tabelo v Prilogi B.

Člen 33

Izvajanje

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do 1. julija 2004. O tem takoj obvestijo Komisijo.

2. Države članice lahko odložijo izvajanje člena 13(1) do 1. julija 2007. To ne vpliva na zahteve iz člena 13(2).

3. Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

Člen 34

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 35

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju, 26. junija 2003

Za Evropski parlament

Predsednik

P. COX

Za Svet

Predsednik

A. TSOCHATZOPOULOS

PRILOGA A

Ukrepi za varstvo potrošnikov

Ne da bi to posegalo v pravila Skupnosti o varstvu potrošnikov, zlasti v Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 97/7/ES ⁽¹⁾ in Direktivo Sveta 93/13/ES ⁽²⁾, je namen ukrepov iz člena 3 zagotoviti odjemalcem:

- (a) pravico do pogodbe z njihovim dobaviteljem plina, ki določa:
- identiteto in naslov dobavitelja;
 - nudene storitve, raven kakovosti nujenih storitev in rok za prvo priključitev;
 - vrste nujenih vzdrževalnih storitev, če so le-te na voljo;
 - sredstva, prek katerih je mogoče pridobiti najnovejše podatke o vseh veljavnih tarifah in stroških vzdrževanja;
 - trajanje pogodbe, pogoje za podaljšanje in prenehanje storitev in pogodbe, obstoj pravice do odpovedi;
 - kompenzacije in načine izplačil, ki se uporabljajo, če v pogodbi predvidena raven kakovosti storitev ni dosežena in
 - način za sprožitev postopkov za reševanje sporov v skladu s točko (f).

Pogodbeni pogoji morajo biti pravični in vnaprej objavljeni. V vseh primerih je treba te podatke posredovati pred sklenitvijo ali potrditvijo pogodbe. Tudi če se pogodbe sklepajo prek posrednikov, je treba zgornje podatke posredovati pred sklenitvijo pogodbe;

- (b) pravočasen prejem obvestila o kakršnikoli nameravani spremembi pogodbenih pogojev in hkrati s prejemom takšnega obvestila tudi obvestila o pravici do odpovedi. Izvajalci storitev morajo svoje naročnike neposredno in pravočasno obvestiti o vsakršnem povečanju stroškov najpozneje eno običajno obračunsko obdobje potem, ko povečanje začne veljati. Države članice morajo potrošnikom zagotoviti možnost odstopa od pogodb, če le-ti ne sprejmejo novih pogojev, o katerih jih obvesti njihov dobavitelj plina;
- (c) pregledne informacije o veljavnih cenah in tarifah ter splošnih veljavnih pogojih v zvezi z dostopom in uporabo teh storitev;
- (d) možnost velike izbire načinov plačevanja. Vse razlike v splošnih pogojih morajo upoštevati stroške upravljavca različnih plačilnih sistemov. Splošni pogoji morajo biti pošteni in pregledni. Objavljeni morajo biti v jasnem in razumljivem jeziku. Potrošnike je treba zavarovati pred nepoštenimi in zavajajočimi načini prodaje;
- (e) da se jim zamenjava dobavitelja ne zaračuna;
- (f) pravico do preglednih, enostavnih in poceni postopkov pri obravnavi svojih pritožb. Takšni postopki morajo omogočati pošteno in hitro reševanje sporov in določati sistem povračil in/ali odškodnin, če je to upravičeno. Pri teh postopkih se, kjer je to mogoče, upoštevajo načela, ki jih določa Priporočilo Komisije 98/257/ES ⁽³⁾;
- (g) so ob priključitvi na plinski sistem obveščeni o svojih pravicah do oskrbe z zemeljskim plinom določene kakovosti po razumni ceni v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo.

⁽¹⁾ UL L 144, 4.6.1997, str. 19.

⁽²⁾ UL L 95, 21.4.1993, str. 29.

⁽³⁾ UL L 115, 17.4.1998, str. 31.

PRILOGA B

Korelacijska tabela

Direktiva 98/30/ES	Ta direktiva	
Člen 1	Člen 1	Področje uporabe
Člen 2	Člen 2	Opredelitve
Člen 3	Člen 3	Obveznosti javnih storitev in varstvo potrošnikov
Člen 4	Člen 4	Postopek za izdajo dovoljenj
—	Člen 5	Spremljanje zanesljivosti oskrbe
Člen 5	Člen 6	Tehnična pravila
Člen 6	Člen 7	Imenovanje upravljavcev sistemov
Člen 7	Člen 8	Naloge upravljavcev sistemov
—	Člen 9	Ločevanje upravljavcev prenosnih omrežij
Člen 8	Člen 10	Zaupnost podatkov, ki velja za upravljavce prenosnega omrežja
Člen 9(1)	Člen 11	Imenovanje upravljavcev distribucijskega omrežja
Člen 10	Člen 12	Naloge upravljavcev distribucijskega omrežja
—	Člen 13	Ločevanje upravljavcev distribucijskega omrežja
Člen 11	Člen 14	Zaupnost podatkov, ki velja za upravljavce distribucijskega omrežja
—	Člen 15	Upravljavci kombiniranega sistema
Člen 12	Člen 16	Pravica dostopa do računovodskih razvidov
Člen 13	Člen 17	Ločevanje računovodskih razvidov
Člen 14–16	Člen 18	Dostop tretje stranke do omrežja
—	Člen 19	Dostop do skladišč
Člen 23	Člen 20	Dostop do pridobivalnih cevovodnih omrežij
Člen 17	Člen 21	Zavrnitev dostopa
—	Člen 22	Nova infrastruktura
Člen 18 in 19	Člen 23	Odprtje trga in vzajemnost
Člen 20	Člen 24	Neposredni plinovodi
Člen 21(2)–(3) in 22	Člen 25	Regulativni organi
Člen 24	Člen 26	Zaščitni ukrepi
Člen 25	Člen 27	Odstopanja v zvezi z obveznostmi „vzemi ali plačaj“
Člen 26	Člen 28	Nastajajoči in izdvojeni trgi
—	Člen 29	Revizijski postopek
—	Člen 30	Odbor

Direktiva 98/30/ES	Ta direktiva	
Člen 27 in 28	Člen 31	Poročanje
—	Člen 32	Razveljavitev
Člen 29	Člen 33	Izvajanje
Člen 30	Člen 34	Začetek veljavnosti
Člen 31	Člen 35	Naslovniki
	Priloga A	Ukrepi za varstvo potrošnikov